

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XXII. De quadruplici debito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

glorificatione percipitur. Unde est illud *f* : *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum Dei.* Sic enim ait Apostolus *g* : *Quos prædestinavit, hos & vocavit : & quos vocavit, illos & justificavit : quos autem justificavit, illos & magnificavit.* In prædestinatione est gratia, in vocatione potentia, in justificatione lætitia, in magnificatione est gloria.

Et dedit illi scientiam sanctorum. Scientia sanctorum est hic temporaliter cruciari & delectari in æternum. Et in contrarium scientia malorum relabitur. Alia est scientia mundi quæ docet vanitatem, & alia scientia carnis quæ docet voluptatem. Illa tanquam pater, ista tanquam mater nobis est. Sicut enim mater filio suo semper optat quietem, & omnem prorsus laborem claudit à filio suo : sic caro incrassata, impinguata, dilatata recalcitrat, nec minimis saltem digitis patitur se contingi. Et sicut pater vult filium suum huc illucque discurrere, ut addiscat unde aliquando magnificetur : sic & mundus vult hominem multis laboribus intricari, ut habeat unde superbiat, unde infletur & desipiat de vanitate in idipsum. Sanguisugæ duæ sunt filix, id est propriæ voluntatis, quæ quasi radix est, duæ filix sunt, *vanitas & voluptas*, clamantes : *affer, affer.* Hæ nunquam satiantur, nunquã dicunt, sufficit. Si quis has plene in se contriverit, non immerito sibi illam vocem poterit coaptare : *Quoniam (inquit ^h) pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.*

Honestavit illum in laboribus. Nonne nos & in ipsis laboribus nostris honestamur, cum omnia quæ facimus, ad unitatis vinculum adunamus, ut non in nobis sit pondus & pondus, mensura & mensura, quia utrumque abominabile est ante Deum ? Nonne & hæc utilitas, hæc deformitas, hæc femicinctia honorantur & adorantur à principibus terræ ? Væ nobis, si exultaverimus, nisi in Christo & pro Christo : væ nobis, si vendibilem obtulerimus paupertatem. *Et complevit labores illius,* vel illic in perseverantia, ut usque in finem justitiam non relinquat : vel illic in gloria, ut gaudeat in æternum. Felix utraque completio, cum & hic moritur justus plenus dierum, & illic oritur in plenitudine dierum, utrobique plenus, & hic gratia, & illic gloria, quia gratiam & gloriam dabit Dominus.

f Matt. 25. d

g Rom. 8. f

Scientia sanctorum quæ. Alia scientia mundi, alia carnis. Illa instar patris, hæc matris.

Propria voluntatis duæ filix. Vanitas & voluptas. h Psal. 26. d

i Psal. 87.

SERMO XXII.

De quadruplici debito.

IN via estis, Fratres, quæ ducit ad vitam : in via recta & impolluta, quæ ducit ad civitatem sanctam Hierusalem illam, quæ libera est, quæ tursum est, quæ est mater nostra. Arduus quidem ascensus ejus, utpotè per ipsam montis summitatem incisus : sed via compendiosior laboris magnitudinem vel temperat, vel excludit. Vos autem tam felici facilitate, quàm facili felicitate viam istam, non solum

Arduus ad supernam civitatem ascensus.

Exonerati ad
ascensum expe-
liti.

itis, sed curritis: quia exonerati estis & accincti, nihil ponderis super dorso portantes. Non sic aliqui, non sic, qui quadrigas & quadrigalia onera pertrahentes montis circuitum ambire decernunt, & plerunque per devexa montis præcipitantur, ut vix finem inveniant viæ suæ. Felices igitur vos, qui vos & vestra sine omni exceptiuncula reliquistis, per ipsum montis verticem iter facitis ei qui ascendit super occasum, Dominus nomen illi. Illi vero qui quamvis Ægyptum fugerint, tamen ad quæque Ægyptia tenerri-
mè refuspirant, vitam civitatis habitaculi non invenerunt: sed voluntatum suarum gravissimis sarcinis prægravati, vel sub onere, vel cum onere cadunt, ut vix ad cursum perveniant destinatum.

Religiosi vita
Apostolica se-
tatores.

Quid enim est (gratias illi, cuius gratia hoc totum factum est) quòd vita vestra vitam Apostolicam repræsentet? Illi reliquerunt omnia, & in schola Salvatoris sub eius præsentia congregati hauserunt aquas in gaudio de fonte Salvatoris, ipsum vitæ fontem in ipso fonte bibentes. Beati oculi qui viderunt. Nunquid non & vos non in præsentia, sed in absentia ipsius; non ad verba oris eius, sed ad vocem nunciorum ejus, simile aliquid fecistis? Defendite vobis hanc prærogativam, quòd illi ad visum & ad verbum, vos ad auditum & nuncium credidistis. Sic stete in Domino, charissimi, ut quemadmodum illi in fame & siti, in frigore & nuditate, in laboribus & jejuniis & vigiliis & cæteris observantiis justitiæ viam regiam tenuerunt: sic & vos etsi non eorum meritis, tamen exercitiis aliquatenus coæquati dicatis Domino Deo vestro, cum veneritis ante thronum gloriæ ipsius: *Lata-
ti sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus mala.* In veritate dico vobis, quia in veritate estis, in via recta, in via sancta quæ perducat ad Sanctum Sanctorum. Mentior (quod ad consolationem vestram dico) si non ex manibus hujus peccatoris, monachorum, novitiorum & conversorum animæ ad cœlestia gaudia volaverunt, tam liberæ quàm liberatæ de carcere nostræ mortalitatis. Si queritis unde id sciam, scitote quia certissima mihi signa inde facta sunt & ostensa.

Pfal. 39. d

Tota, è manie-
s viri sancti
simas Mona-
chorum ad cœ-
m evolasse.

Fortitudo Sata-
e non timen-
s, sed versu-
s.

rimos paren-
s calliditate
cit.

Non est igitur quod vobis vel pro vobis timeam à viribus Satanæ & ministrorum ejus, cum noverim illius fortitudinem per redemptoris vulnera traductam & deductam ad nihilum. In spiritu enim fortitudinis fortem fortior ille contrivit, portas æreas & vectes ferreos confringens. A versutijs & astutijs illius formido mihi est pro vobis, in quibus partim sublimitate naturæ, partim experientia temporum sub tot annorum millibus eruditus, fragilitatem humanæ naturæ quaquaversum se verterit non ignorat. Sic ille insatiabilis homicida primis parentibus nostris non urfos, non leones, non fortia terræ animalia delegavit: sed tortuosum & callidum serpentem, qui per sinuosa volumina nunc caput cauda, nunc caudam capite tegere consuevit. Denique & *serpens non fortior erat, sed callidior cunctis ani-
mantibus*

mantibus terræ, ait Scriptura ^e. Unde & ab interrogatōne incepit, mentem ^b Gen. 3. b
mulieris explorans, sciens ingenio non viribus laborandum: *Cur præcepit
vobis Dominus Deus (inquiens) ne comederetis de ligno scientiæ boni & mali?
Quæ respondit: Ne forte moriamur.* Quod Deus pro certo posuerat, dicens:
Quacunque die comederitis, morte moriemini: ista sub dubio supponit, *ne forte
(inquiens) si comederimus moriamur.* Et audi ingenium malitiamque fer-
pentis. *Nequaquam (inquit ^e) moriemini.* Deus affirmat, mulier dubitat, ^e Ibidem.
Satan negat.

Sic & ego timeo, ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, sic & sen-
sus vestri corrumvantur à castitate quæ est in Christo Jesu. Putasne aliquis
in vobis est cui dicat in cogitationibus suis: *Cur præcepit vobis Deus ut i-
stam regulam teneretis?* Secundum enim impetum spirituum vestrorum <sup>Observa & ca-
ve reclinæ Sa-
tane.</sup>
huic tepido remissioem, illi ferventi vitam arctiorem proponit, hoc solum
expetens & expectans, ut quoquo modo tollat eum à consilio justorum &
congregatione. Profecto spiritus ille qui tibi hoc suggerit, spiritus men-
dax est, spiritus potestatem habens, qui tibi invidet locum tuum. Unde &
Sapiens hujus rei non ignarus: *Si spiritus potestatem habentis super te ascende-
rit*, ait ^d: *locum tuum non dimiseris.* Absit enim, ut spiritus veritatis, qui te
huc adduxit, te reducere velit: quia non est in ore ejus, est, & non: sed est in il-
lo, est: sicut irrefragabilis auctoritas testatur. Nemo (ait Apostolus) *loquens
in spiritu Dei dicit anathema IESU ^f*. *JESUS salvator*, sive salus; anathe- ^f 1. Cor. 12. 9
ma, *separatio* interpretatur. Qui vero tibi separationem à salute submur-
murat: nec Dei spiritus est, nec à Deo: quia Spiritus sanctus non disperse-
re, sed colligere venit: qui semper revocat dispersos Israel in terram
suam.

Quid? Vitam fortiorem aliquis quærat? Dico vobis quia ista for- <sup>Vita religiosa
Apostolica re-
spondet.</sup>
tissima est, & quæ ex orani parte, si dissimulare nolueris, primæ illi scholæ
Salvatoris pro sua possibilitate respondeat. An audes ad molliorem vel co-
gitando descendere? O si cognovisses & tu, quàm multa & quàm multis
debeas! Videres quàm nihil sit quod facis, quàm nec inter minima nume- <sup>Quam multa
& quam multa
homo debeat.</sup>
randum ad comparisonem debitorum tuorum. Vis scire quæ & quibus
debeas? *Primo* Christo *JESU* debes omnem vitam tuam, quia ipse vitam
suam posuit pro vita tua: & cruciatus amarus sustinuit, ne tu perpetuos su- <sup>1. Debet omne
vitam suam
Christo ut re-
demptori.</sup>
stineres. Quid tibi dirum vel durum esse poterit, cum recordatus fueris,
quia ille in forma Dei, in die æternitatis suæ, in splendoribus sanctorum an-
te Luciferum genitus, splendor & figura substantiæ Dei: venit ad carcerem
tuum, ad limum tuum, infixus (ut dicitur) usque ad cubitos in limo pro- <sup>Christi nos redi-
mentis beneficia
immensa.</sup>
fundi? Quid non suave tibi, cum tibi collegeris omnes amaritudines Do-
mini tui, & rememoraberis primum quidem illarum infantilium necessita-
tum, deinde laborum quos pertulit in prædicando: *fatigationum in discen-
tendo:*

rendo: tentationum in jejunando: vigiliarum in orando: lachrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquendo: postremo periculorum in falsis fratribus, convitiarum, sputorum, colaphorum, flagellorum, irrisionum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similibus: quæ in salutem nostri generis triginta & tribus annis operatus & passus est in medio terræ? O quàm indebita miseratio: quàm gratuita & sic probata dilectio: quàm inopinata dignatio: quàm stupenda dulcedo: quàm invicta mansuetudo: regem gloriæ pro despiciatissimo vernaculo, imò vermiculo crucifigi? Quis audivit unquam tale, aut quis vidit huic simile? Vix enim pro justo quis moritur: ipse pro injustis & inimicis mortuus est, eligens exulare à cœlis, ut nos reportaret ad cœlos: amicus dulcis, consiliarius prudens, adjutor fortis.

*Sed quam in
impar homo!*

*Nam finiti ad
infinitum nulla
proportio.*

*Voluntas ad
minimum Deo
danda.*

*Peccatis reco-
gitandis & ex-
piandis homo
vitam suam de-
bet.*

Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Nonne si conferrentur in me omnes vitæ filiorum Adam, & omnes dies sæculi, & labores omnium hominum qui fuerunt, qui sunt, & qui erunt, nihil esset ad comparationem corporis illius, quod spectabile & stupendum est virtutibus etiam supernis in conceptu de Spiritu sancto, in ortu de Virgine, in vitæ innocentia, in doctrinæ affluentia, in coruscationibus miraculorum, in revelationibus sacramentorum? Vides igitur, quia sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltata est vita illa à vita nostra: quæ tamen posita est pro vita nostra. Sicut nihil ad aliquid nullam habet comparationem, ita & vita nostra nullam habet ad vitam illius proportionem, cum illa dignior, ista inferior esse non possit. Nec me putes rem exaggerare sermonibus: quia hic deficit omnis lingua, nec sufficit oculus vel ad intuendum tantæ dignationis arcana. Cum ergo ei donavero quicquid sum, quicquid possum: nonne istud sic est sicut stella ad solem, gutta ad fluvium, lapis ad montem, granum ad acervum? Non habeo nisi minuta duo, imo minutissima, corpus & animam, vel potius unum minutum, voluntatem meam: & non dabo illam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis prævenit, qui toto se totum me comparavit? Alioquin si illam retinero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscientia vado ad viscera misericordiæ Dei nostri, & audeo perfodere illud fortissimum propugnaculum quod custodit Israel, & illius sanguinis non guttas, sed undas à quinque partibus corporis in meum pretium detorquere. O generatio perversa, & infideles filii, quid facietis in die calamitatis de longe venientis? ad cujus fugietis auxilium?

Sed nunquid huic soli debitor sum, cui vix parum aliquid retribuere possum? Exigunt à me præterita peccata mea futuram vitam meam, ut faciam fructus dignos pœnitentiæ, & recogitem omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et ad hæc quis idoneus? Peccavi super numerum arenæ maris: & multiplicata sunt peccata mea, & non sum dignus videre
altitudi-

altitudinem cœli præ multitudine iniquitatis meæ: quoniam irritavi iram tuam, & malum coram te feci: *Circumdederunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem* g. Quod ergo sine numero est, quomodo numerabo? Quomodo satisfactionem cum cogar reddere debitum usque ad novissimum quadrantem? Sed & delicta quis intelligit? Ait illa cœlestis fistula Ambrosius*: Facilius inveniri eos, qui innocentiam servaverunt, quàm qui congruam egerunt poenitentiam. Sed & quantumlibet poeniteat, quantumlibet se afflicet & maceret propter nomen tuum, non propter meum meritum propitiaberis peccato meo Domine (ait justus) *multum est enim* h. Cum ergo quicquid vivis, quicquid sapis, quicquid habes, quicquid potes, huic uni rei dedicaveris, nunquid aliquid est, vel inter aliqua computandum? Paulo ante vitam tuam pro vita sua Christo reddideras: & nunc iterum eam totam præcedentium exigit recordatio peccatorum. Nunquid (ut vulgo dicitur) de una filia duos generos statuisti facere?

Quid si tertium tibi debitorem ostendam, qui non minus acriter quàm veraciter vendicat eam sibi? Puto quòd & tu possidere desideras civitatem, de qua dicitur i: *Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei*. Gloriam illam quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, regnum omnium sæculorum, vivere in æternum, in perpetuas hæreditates. Credo quòd velis esse æqualis Angelis Dei in cœlo, esse etiam hæres Dei, cohæres Christi, & in plateis supernæ Sion melos angelicum auscultare, videre quicquid illud sit, cum Christus tradiderit regnum Deo Patri, & erit Deus omnia in omnibus: postremo esse similis Deo, & videre enim sicuti est. Nec dubito quin & concupiscas suspicere, & umbras declinantes, & diem aspirantem, cum illuxerit illa solennis dies, & nubila rerum excusserit: quando jam non inclinabitur dies, sed erit æterna meridies: quando erit plenitudo fervoris & lucis, solis statio, tenebrarum exterminatio, desiccatio paludum, fœtorum depulsio. Nonne ad hoc emendum, totum te, & quæcunque, & undecunque contrahere poteris, dare oportebit? Et cum universa compleveris, non tamen putes esse condignas passiones huius temporis, vel corporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. An sic impudens es, vel imprudens, ut minutum tuum, quod sibi tam Christi vita, quam peccati poenitentia certatim rapiunt, etiam ad hoc conquirendum vel audeas numerare?

Quid dices, si & quartum debitorem in medium adduxero, qui sibi etiam jure primatus sui superiores tres cedere velit? Ecce in januis est qui fecit cœlum & terram, & creator tuus est, tu creatura: tu servus, ille Dominus; ille figulus, tu figmentum. Totum ergo quod es, illi debes, à quo totum habes, illi præcipue Domino qui & te fecit, & benefecit

g Psal. 39. c
Facilius servare innocentiam,

quam congruam agere poenitentiam.

*Lib. 2. de Poenit. cap. 10. tom. 4.

h Psal. 24. c

3. Homo totam vitam suam cœlo comparando debet.
i Psal. 86. a

4. Homo se totum Deo debet, ut auctorem omnium.

tibi, qui tibi ministrat siderum cursus, aeris temperiem, fecunditatem terræ, fructuum ubertatem. Huic revera totis medullis, totis viribus servandum: ne fortè indignationis oculo te respiciat, & despiciat & contemnat in æternum & in seculum seculi. Non arbitror autem quòd te tanta rapet infania, ut & hic minutum tuum nominare, nedum numerare præsumas. Expone ergo mihi cui horum quatuor proponas reddere quod debes: cum unusquisque tam internus quàm externus exactor sit, ut te possit singulariter suffocare.

Eia Domine vim patior: responde pro me: In manus tuas commendo minutum meum: tu persolve omnibus, tu ab omnibus libera, quia tu es Deus, & non homo: & quod hominibus impossibile est, possibile est tibi. Quod habui, & feci. Domine habe me excusatum, quia imperfectum meum viderunt oculi tui. Quis ergo amplius grunniet dicens: Nimium laboramus, nimium jejunamus: nimium vigilamus: cum nec millefimæ, imò nec minimæ parti debitorum suorum valeat respondere. Hæc est fortasse, fratres, illa vera vestra quadragesima, non exterior, sed interior, quæ non corticem sacramenti, sed adipem frumenti contineat. Si enim unicuique istorum quatuor & pro se, & per se omnem decalogi perfectionem debetis: profecto decem quater ducta quadragesimam vestram faciunt: quem custodire vos oporteat omnibus diebus vitæ vestræ. Et ipse qui vos congregavit in loco isto, vitam vestram conservet in opere sancto: ut cum ipse apparuerit vita vestra, & vos appareatis cum ipso in gloria.

S E R M O XXIII.

In illud Apost. Si spiritu vivimus, &c.

De discretionem spirituum*.

Magister Gentium Paulus ex occasione ipsius spiritualis naturæ qua vivimus, ad spirituales conversationem excitans discipulos, ait: *Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.* Ac si dicat: Si caro non prodest quicquam, sed spiritus est qui vivificat ipsam; separare oportet preciosum à vili, & digniorem præponere partem, ut secundum spiritum ambulemus, non secundum carnem. Ad spiritum enim debet fieri conversio carnis, ut serviat ipsa, & non serviatur ei, ut dicat spiritus servo suo, veni, & veniat: fac hoc, & faciat illud. Sic enim erit uxor nostra sicut vitis abundans, & salvabitur per generationem filiorum, qui sunt opera bona, si fuerit ipsa quidem in lateribus domus nostræ, id est in abscondito & humili loco: anima vero resideat in medio tanquam domina, tanquam paterfamilias, tanquam iudex; ut fiat quod scriptum est: *Anima mea in manibus meis semper*^b. Maledictus enim spiritus ille, qui partem suam deteriore facit. Maledictus homo, qui pascit sterilem, & viduæ non benefacit. Denique, ut testa-

*Inmersio de
presentis vite
laboribus que-
ritur.*

* *Al. De se-
prem spiri-
tibus.*

a Galat. 5. a

*Caro serviat
spiritui, non
contra.*

b Psal. 118. c